

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Speculum Monasticum

In Quo Totius Religiosæ disciplinæ Casus, Regulæ & difficultates clarè videntur, breviter explicantur & resolvuntur Canone, rationibus & Patrum auctoritatibus

Philippus <a Domina Nostra Septem Dolorum>

Augustæ Vindellicorum, 1688

Cap. XIV. De bonis & possessionibus quorum capacia sunt regularium monasteria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40745

& obligat hæc constitutio etiam in casu, quod religiosus posset interesse simili spectaculo in scandalo aut nota; quando enim lex est de iusta, & honesta, etiam secluso scandalo, obligat ad sui adimplerionem *Rodriguez, tom. 3. regul. q. 68. art. 1.* Hæc autem excommunicatio est tantum comminatoria, & non incutitur, nisi post declarationem, & sententiam peccant tamen mortaliter clerici, & religiosi transgressores, etiam si non sint in sacris constituti.

CAPUT XIV.

De bonis & possessionibus, quarum capacia sunt Regularium monasteria.

SUMMARIUM.

- I. *Monasteria regularium possunt possidere bona stabilia.*
- II. *Quando monasteria possunt possidere feudum.*
- III. *Quomodo emphitefim.*

IV. *Monasteria sunt capacia jurisdictionis temporalis.*

V. *Etiā & majoratus, & quando.*

VI. *Possunt habere jus patronatus.*

VII. *Quibus modis monasteria bona illa, & jura acquirant.*

VIII. *Monasteria sunt capacia hereditatis, & legatorum.*

IX. *Legatum factum alicui religioso transit ad monasterium.*

X. *Legatum factum monasterio ad certum usum potest converti ad alium.*

XI. *Applicari possunt monasteriis egenis bona inventa, & incerta.*

XII. *Non prescribitur contra bona regularia nisi spatio quadraginta vel sexaginta annorum.*

XIII. *Non possunt bona unius monasterii ad aliud monasterium transferri.*

XIV. *Administratio bonorum monasterii ad quem pertineat, & quot actus includat.*

XV. *Quanam bona monasteriorum possint alienari.*

I. **C**ertum est, omnia monasteria, & domus regularium, seu virorum, seu mulierum, etiam

S

etiam

etiam mendicantium posse, bona stabilia seu immobilia possidere, & multò magis mobilia ita declarat *Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de regularibus*, exceptis tamen domibus Caponorum, & fratrum Minorum, qui de Observantia vocantur: per bona autem stabilia non solum intelliguntur ea, quæ fixam habeant radicem, ut sunt fundi, prædia, domus, vineæ, præta, &c. sed etiam jura fructifera, ut sunt census annui redditus, servitutes, & similia bona, quæ incorporalia dicuntur, ut feuda, & jurisdictiones, &c. *Abbas in cap. nulli de reb. eccles. non alien. Suarez 4. tom. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 27. n. 16. n. 7.*

II. Capacia sunt eadem monasteria possidendi feudum, quando servitium petendum feudo est tale, quod possit à monasterio exhiberi, secùs autem quando est tale, quod exhiberi nequeat; pro cuius intelligentia sciendum est, feudum esse jus habendi rem aliquam immobilem quoad dominium utile, cum onere obsequii vel servitii exhibendi primario seu principali, habenti dominium directum talis rei. Hoc posito, si obsequium, vel servitium exhibendum est ejus naturæ, ut à monasterio possidere feudum, secùs vero si non possit exhiberi, quia feudum habet annexum illud onus. *Lessius 2. de justitia c. 41. dub. 10. n. 84. Sanchez lib. 7. in decalog. cap. 15. num. 36. erit autem*

rem semper monasterium capax hujus oneris, quando servitium seu obsequium est reale, consistens in pecunia vel alia re tradenda patrono directo feudi: vel, si sit personale, non deceat religionem illud subire, vel casu, quo deceat, possit per substitutum exhiberi *Sanchez supra*. Unde nota, quod si servitium est incertum, & possit postulari ad libitum, eo, quod possit postulari à domino aliquid indecens, pro tunc monasterium non esset capax feudi; neque etiam si feudo esset annexa dignitas aliqua suprema aut regni, vel ducatus, marchionatus, aut comitatus, non enim capacia sunt monasteria istarum dignitatum, ergo neque feudi, cui annexæ sunt. *Azorius tom. 1. instituti. moral. lib. 12 cap. 8. q. 5.*

III. Capacia sunt etiam monasteria emphitevsis, quoties pensionis solutio non repugnat, aut non est indecens monasterio. Emphitevsis enim est jus habendi rem aliquam immobilem quoad dominium utile cum onere solvendi realem aliquam pensionem domino in recognitionem directi domini. Quoties igitur pensionis solutio non erit indecens, aut non repugnabit monasterio, capax erit emphitevsis, quia inter bona immobilia emphitevsis numeratur. *Azor. sup. q. 4.* Possunt etiam regulares dare bona immobilia monasterii in emphitevsum seu in feudum, servatâ solemnitate requisitâ pro alienatione bonorum Ecclesiæ. *Lezana 6. 19. tom. 1. 2. part. n. 5.*

IV. Sunt quoque capacia monasteria temporalis jurisdictionis, ut colligitur ex cap. cum dilectus de ordine cognit. ex cap. Abbate sane de sentent. & re judicat. in 6. Quia nihil est in jurisdictione temporali, quod impediatur, quo minus monasteriis convenire possit: si enim dicitur, indecens esse religiosos secularia negotia tractare, aut jurisdictionem criminalem exercere. Respondeo, quod hoc solum indicat talem jurisdictionem exercere non immediate per se, sed mediate per substitutos aut delegatos, & hoc verum est, ut in cap. finali ne clerici vel monachi in 6. Rodriguez tom. 2. q. 99. vel q. 78. art. 12. §. neque obstat alia decretalis.

V. Majoratus possunt possidere monasteria sive jurisdictionem annexam habeant, sive non, quia capacia sunt quorumcumque bonorum immobilium: colligitur ex Authent. Gregis C. de Sacrosanct. eccles. & Concil. Trid. sess. 25. c. 3. quia nihil est in majoratibus quod repugnet statui religioso: hoc intelligitur de majoratibus inferioribus, non autem de illis, quæ summam dignitatem annexam habent, ut sunt regnum, ducatus, marchionatus, comitatus, &c. quia ea munera, & ministeria non possunt exerceri per substitutos personarum sunt enim dignitates personales, ad quas institutio personarum est de jure gentium, & ex institutione earum requisita, rex enim personaliter debet adesse curiæ, cæteri debent assidue

bello, & exercitui. *Gloss. cap. scripsit verbo dignitas 27. q. 2. Rodriguez tom. 2. qq. regular. sup. cet. §. praterea licet.*

VI. Præfata etiam monasteria capacia sunt habendi jus patronatus, quod nihil est aliud, quam potestas præsentandi instituendum ad beneficium ecclesiasticum in Ecclesia, eo, quod eam fundavit, construxit, vel dotavit: quia in tali jure patronatus nihil est, quod repugnet religiosis domibus, vel sit illis indecens. *Lambertinus de jure patronatus lib. 1. part. 1. q. 8. art. 9. num. 7. Rodrig. tom. 2. qq. regul. q. 122. Sanchez lib. 7. in decalog. cap. 14. n. 5.*

Ad hoc autem, ut aliquis sit patronus, seu habeat jus patronatus in monasteriis, aut Ecclesiis regularium, requiritur, quod illud acquisierit uno ex modis assignatis, (scilicet) fundatione, constructione, vel dotatione: Fundatione, quando assignavit fundum, ubi construere deberet *cap. nobis de jure patronat. Construtione, quando fecit expensas pro construenda de novo ecclesia. Azorius instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 11. q. 10.* Dotatione autem, quando eam fundatam, & constructam dotavit sufficienter arbitrio ordinarii, *hinc versus: Patronum faciunt dos, edificatio fundus. Rodriguez tom. 2. qq. regular. q. 49. art. 7. Layman. lib. 4. tractatu 2. cap. 13. n. 1.* Ex quibus prædictis tribus causis acquiritur jus patronatus, in-
ter veniente autoritate, & consensu Ordina-
rii,

rii, & non aliter, ex cap. nobis de jure patronatus. Nota autem, quod dotans insufficienter ad arbitrium ordinarii non acquirit jus patronatus, sed dicitur tantum benefactor; Nota etiam, quod plures possunt esse patroni, nempe si alius fundavit, alius ædificavit, & alius dotavit. Layman. citatus supra n. 2.

VII. Acquirunt autem monasteria hæc jura seu bona tribus modis, donatione scilicet, translatione facta ab eo, qui illud habebat, & erat patronus dum facultate donandi; non est autem jus patronatus vendibile, esset enim materia simoniæ. Cætera jura & immobilia acquiruntur donatione, emptione vel successione; hisque modis monasteria posse acquirere constat ex jure communi, ex praxi Ecclesiæ, & ex multis religionum privilegiis. Praxis Ecclesiæ nota est apud omnes; Jus commune habetur in cap. nullum 18. q. 2. Suarez tom. 1. de religion. lih. 2. cap. 26. Privilegia quoque multa afferri possunt, de quibus Casarubbius in compendio privilegiorum mendicantium verbo benevolentia, verbo eleemosina, verbo hereditas, verbo legatum, verbo possessiones fratrum. Excipitur ab ultimis acquirendi modo per successionem religio civitatis Jesu, quoad collegia; sicut patres Carmelitani Discalceati Hispaniæ in suis collegiis. Prædicta namque collegia, quantum ad hoc punctum succedendi, intelligi debent excepta in bonis scilicet suorum religiosorum. Lecan. cap. 19. tom. 1. 2. parte n. 13.

VIII. Acquirere etiam possunt monasteria quævis bona temporalia jure hæreditario, seu ut hæredes *l. finali §. hoc etiam C. de Episcop. & cleric.* quia id non repugnat voto paupertatis, cum non sibi religiosi, sed monasterio acquirant. Extenditur etiam hoc ad collegia Societatis, & ad domos professas; etsi etenim prædicta collegia in suorum bona non succedant, possunt tamen institui hæredes. Similiter, licet domus professæ immobilia possidere non possint, hæredes tamen possunt institui, sive bonorum mobilium sive stabilium, non ut ista retineant, sed ut vendant, *Sanchez lib. 7. in decal. cap. 27. n. 1. & 15. Lexana sup. n. 44.* Hoc tamen non extenditur ad Minores de Observantia, & Capucinos, quia hoc est illis expressè prohibitum ab Ecclesia *in cap. exiit de verborum significatione in 6. Rodriguez tom. 2. qq. regular. q. 78. art. 2.* legari tamen illis potest sicut cæteris omnibus, quamvis illorum monasteria institui hæredes nequeant *ex eod. cap. exiit*, quia legatum est quædam donatio à defuncto relicta ab hærede præstanda *§. Legatum instituit. de legat. & hered. & l. regia 1. tit. 9. part. 6.* At prædicti, & eorum cœnobita sunt capacia ut sibi donentur; ergo, & ut sibi legetur, & extenditur ad domos professas, esto bonorum immobilium non sint capaces sicut hæredes institui possunt. *Rodriguez tom. 2. qq. regul. q. 125. art. 6. Lexana sup. num. 45.*

IX. Legatum relictum alicui religioso particulari transit ad monasterium, cum monasterio acquirat quicquid acquirat; quod, si religiosus acceptat donationem aut legatum ab eoque sui Superioris licentia, peccat, quia vel acceptat sibi, vel monasterio; si sibi, est propriarius, si monasterio, & non habeat consensum suum implicitum, usurpat auctoritatem illius. Talis tamen acceptatio, si est in favorem monasterii, tenet, quia semper præsumitur voluntas monasterii, & Ecclesie in his, quæ cedunt illius utilitati. Veruntamen legatum factum religioso ea conditione, ut ad ipsum, non vero ad conventum spectet, maxime si testator dicit se velle, ut dominium illius pertineat ad religiosum, & quod, si secus fiat, pertineat ad extraneum, valebit tale legatum, talisque conditio habenda est pro non adjecta, quia conditiones turpes adjectæ legatis non vitiant, sed potius vitiantur, ac proinde habentur pro non adjectis: Hæc autem conditio turpis est & scelerata, utpote contra votum paupertatis: ergo pro non adjuncta censetur, quia adjectio pœnæ actui interdicto est ipso jure nulla, *in fine C. de his quæ pœnæ nomine relinquuntur.* legatum vero erit validum pro conventu.

X Legatum factum monasterio ad certum usum, v. g. pro indumentis fratrum aut alio, posse converti à Prælati ad alium v. g. ad panem, & vinum emendum, tenent *Rodriguez*

tom. 2. 99. regular. 9. 1. 85. art. 9. & Peyrinis tom. 1. privilegiorum in constit. 2. Iulii 11. §. 26. n. 72. 74. & 75. Causa tamen legitima talis commutationis necessario requiritur, neque enim id fieri potest jure communi sine urgenti & maxima necessitate, solus enim Papa potest ultimam testatoris voluntatem alterare. *Lezana cap. 19. 2. part. tom. 1. n. 47. & part. 1. tom. 1. cap. 18. n. 93.*

XI. Monasteriis egenis regularium possunt applicari bona inventa, quorum dominus ignoratur, facta diligentia sufficienti. Idem dicendum de bonis incertis male acquisitis ex contractu, furto, aut alia defraudatione, quorum, facta diligenti inquisitione, dominus ignoratur, quia, cum omnia supra dicta possint applicari pauperibus, possunt etiam applicari monasteriis indigentibus, non tamen divitibus *Bonacin. de contract. disp. 1. 9. 3. part. 4. n. 8. & Lessius lib. 2. de justitia cap. 14. n. 49.*

XII. Contra bona regularia, cum sint vere ecclesiastica, non praescribitur, nisi spatio quadraginta annorum; & hoc de jure communi *cap. de quarta, de praescription. ex privilegio vetero Eugenii IV. Bulla 7. n. 7. ejusd. Eugenii. dicta praescriptio extenditur ad annos sexaginta. Rodriguez tom. 1. Bulla 7. hujus Lezana supra n. 61.*

XIII. Prohibetur regularibus, bona monasterii, sive mobilia pretiosa, sive immobilia sint,
S 5 in

in aliud monasterium transferre, quia talis translatio est aliqua species alienationis. *Bonacina de alienat. bonorum ecclesie disput. unius punct. 2. n. 9.* Alienatio autem bonorum immobilium, vel mobilium pretiosorum monasterii est prohibita, ut diximus precedenti cap. n. 24. Ergo &c. per bona verò mobilia pretiosa intellige vasa aurea, & argentea, vestes pretiosas, gemmas, copiosam librorum bibliothecam, greges ovium, & armentorum, multitudinem arborum fructum ferentium, & similia quæ quoad æstimationem immobilibus comparantur, *Suarez 4. tom. de relig. tract. 8. lib. 1. cap. 27. n. 18.* De cæteris verò mobilibus Superioriores possunt disponere, alienare, & vendere in utilitatem monasterii, juxta leges & consuetudinem religionis, ut colligitur ex *cap. 1. lam 18. q. 2. Lezana sup. n. 56.*

XIV. Secundum antiquam religionum institutionem tota administratio bonorum monasterii erat apud Abbates seu Superiores, hæc maxime convenit Prælato, ut debitas honor, & reverentia in omnibus servetur. *Suarez 4. tom. de relig. tractat. 8. lib. 2. cap. 26. n. 1.* Talis autem administratio intelligitur, ut quoad acquisitiones, receptiones, conservaciones, quàm quoad alienationes; super quibus omnibus est attendendum ad leges seu constitutiones vel consuetudines particularium religionum, in quibus limitatur vel declaratur

periorum auctoritas. Sciendum verò, quod administratio bonorum monasterii tres præcipue actus includit, scilicet receptionem, sub qua comprehenditur omnis actus acquisitionis; conservationem, sub qua comprehenditur omnis actio, quæ pertinet ad gubernationem, augmentum, custodiam, & usum bonorum; & alienationem, sub qua comprehenditur omnis consumptio, distractio, seu alienatio. *Suarez supra citat.*

XV. Quæ vero bona monasteriorum possint alienari, jam superius diximus *precedenti capite n. 24. S. nota insuper, & n. 13. hujus capituli in fine.*

CAPUT XV. De familiaribus Regularium eorumque Privilegiis.

SUMMARIUM.

- I. Quis dicatur familiaris regularium, & quid requiratur.
- II. An sint familiares personæ regulares aut ecclesiasticæ.
- III. An possint omnia Sacramenta recipere & quomodo.

IV. An